

Anna Tyniec, Helena Zoll-Adamikowa

Łubienko, gm. Tarnowiec, woj.
krośnieńskie, St. 1, AZP: 111-72

Informator Archeologiczny : badania 23, 68-69

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wcześniej cmentarzyska, o czym świadczą występujące pod konstrukcjami ceglanych szkielety ludzkie. Grobowiec użytkowany na osi E-W.

Wewnętrzne wymiary dna grobowców:

nr 1 (północny) dł. 200-210 cm, szer. 100 cm,

nr 2 (południowy) dł. 200 cm — szer. 70-80 cm.

Zostały zbudowane od poziomu 87,60-87,70 m n.p.m. Ściany ich zachowały się do wysokości 50-60 cm. W ścianach występuje od 4-6 rzędów cegieł. Górne partie ścian zniszczone są przez orkę. Ściany biegnące po osi E-W (dłuższe) i ściana szczytowa zachodnia grobowca nr 1 — zbudowane są na szerokość dwóch cegieł. Pozostałe ściany (zachodnia grobowca nr 2 i cała wschodnia) na szerokość jednej cegły.

Grobowiec nr 1 ma trzy ściany zbudowane z niewypalonych cegieł o wymiarach 13-15 x 30-32-37 (?) x 10-11 cm połączonych białą zaprawą. Ściana działowa między grobowcem nr 1 i nr 2 oraz ściany grobowca nr 2 zbudowane są z cegieł wypalanych (wiśniówka) o wymiarach 12-15 x 27-30-32 x 10-11 cm, połączonych żółtą gliną.

Grobowiec nr 2 we wnętrzu był wylepiany gliną. Posiadał też glinianą „podłogę” o grubości 5 cm. Zachowała się ona fragmentarycznie. Ściana południowa w części zachodniej jest pochylona do wewnątrz pod ciśnieniem ziemi. Wg wstępnych obserwacji wydaje się, że grobowiec nr 2 był dobudowany do grobowca nr 1 (?). Układ cegieł w grobowcu nr 1 jest nieregularny; wozówka, główka, jak i (w tym samym terenie) wozówka, dwie główki. W ścianie północnej jej dolny poziom ma układ główkowy.

W grobowcu nr 2 obydwie ściany długie mają układ regularny — główka, wozówka, natomiast obie ściany krótsze ułożone są wyłącznie w układzie wozówkowym.

W grobowcu nr 1 (grób nr Ł.3/15/89) odnieszono szkielet osobnika męskiego w wieku 40-45 lat. Został on złożony w trumnie o wymiarach 50 x 185 cm umocnionej na narożnikach i w środku płaskimi żelaznymi okuciami w kształcie kątowników przybitych do desek długimi gwoździami. Zachowały się tu ślady drewna po trumnie. Pod trumną, przy szczycie od strony czaszki, podłożona była niewypalona cegła o wymiarach 12 x 27 x 10 cm. Zmarły był pochowany w pozycji wyprostowanej, na wznak, po osi E-W, głową na zachód. Ręce lekko zgięte w stawach łokciowych, dłonie były skrzyżowane na miednicy. W grobie nie było żadnego wyposażenia.

W grobowcu nr 2 odnieszono szkielet (Ł.3/25/89) płci żeńskiej zmarłej w wieku 45-50 lat. Pochowano ją w prostokątnej trumnie o wymiarach 55 x 180 cm. Trumna była zbudowana podobnie jak w grobowcu nr 1. Nie zachowały się ślady drewna. Zmarła była pochowana w pozycji wyprostowanej, na wznak, po osi E-W, głową na zachód. Ręce były zgięte w stawach łokciowych pod kątem 90°. Szkielet zachował się stosunkowo słabo. W grobowcu nie znaleziono wyposażenia, jedynie w warstwach ziemi zalegających bezpośrednio nad szkieletem znaleziono fragment bursztynu i srebrną monetę — denar poznański Ludwika Węgierskiego z II poł. XIV wieku. Pod tym szkieletem znaleziono niekompletny szkielet osobnika płci męskiej w wieku 40-45 lat. Istnieje przypuszczenie, że grobowiec nr 2 mógł być użytkowany dwukrotnie (2).

W trakcie eksploatacji wykopów nr 19-22 odkryto łącznie 28 grobów i skupiska luźnych kości ludzkich. Groby były ułożone na osi E-W, głową na zachód, w pozycji wyprostowanej. Wyposażenie grobów było bardzo ubogie. Między innymi w grobie Ł.3/24/89 znaleziono brązowy pierścionek i kabłączek skroniowy, w innych bardzo liczne ślady trumien, okucia trumienne i przedmioty żelazne.

Na podstawie badań antropologicznych wykonanych przez dr Elżbietę Miłosz skład rasowy badanej w latach 1982-1989 grupy występującej na cmentarzysku łeknieńskim przedstawia się następująco: element nordyczny 23,5%; łoponoidalny 23,2%; armenoidalny 21,6%; śródziemnomorski 18,7%; paleoeuropoidalny 12,3%. Pod względem wymieralności populacja łeknieńska jest podobna do struktury i natężenia zjawiska innych grup średniowiecznych z terenu Polski. Liczba zmarłych dzieci jest bardzo niska i nie oddaje natężenia wymieralności w wieku dziecięcym. Średnia życia osób dorosłych wynosi 44,6 lat, co wydaje się wskazywać, że materiał kostny z cmentarzyska na stanowisku nr 3 w Łeknie może pochodzić z późnego średniowiecza.

Wydobyte w trakcie eksploatacji materiały — ceramika naczyńowa, ceramika budowlana, półfabrykaty z kości i poroża, kości ludzkie i zwierzęce są w trakcie opracowania i szczegółowych analiz.

W trakcie interdyscyplinarnych badań nad romańską rotundą, zestawiając wyniki niezależnie prowadzonych prac nad konstrukcją fundamentów i murów tego obiektu, analizy fizyko-chemicznej zapraw, analizy stratygrafii warstw przylegającej do rotundy bliżej sprecyzowano czas powstania rotundy w Łeknie na I poł. XI w.

W 1989 r. prowadzono też prace geologiczno-archeologiczne. W ich wyniku ustalono wstępny przebieg wałów grodu oraz układ stratygraficzny nawarstwień kulturowych. Wyniki te będą weryfikowane dalszymi badaniami archeologicznymi. Do badań wykorzystano też metodę radiestezyjną.

W dalszym ciągu prowadzone są również interdyscyplinarne badania pozyskanego materiału archeologicznego.

Badania będą kontynuowane.

Łubienko, gm. Tarnowiec,
woj. krośnieński,
St. 1, AZP: III-72/—

Polska Akademia Nauk Instytut Historii
Kultury Materialnej Zakład Archeologii
Małopolski w Krakowie

Badania prowadziła mgr Anna Tyniec. Konsultacja naukowa dr hab. Helena Zoll-Adamikowa. Finansował WKZ w Krośnie i ZAM IIIKMPAN w Krakowie. Drugi sezon badań. Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe.

Badaniami objęto znajdujący się w zachodniej części cmentarzyska, kurhan D wraz z częścią terenu bezpośrednio do niego przylegającą.

Kurhan D. Kopiec o średnicy ok. 3 m i zachowanej wysokości nasypu ok. 25 cm. W nasypie wyróżniono

następujące warstwy: 1. współczesny humus leśny; 2. warstwa żółtej gliny; 3. warstwa ilasto-gliniasta (o miąższości do 25 cm); 4. zalegająca bezpośrednio na „calcu” warstwa ilasto-gliniasta o dużej zawartości rozdrobionych węgli drzewnych (miąższość do 20 cm).

Warunki glebowe umożliwiły określenie zasięgu pierwotnego nasypu kurhanu o kształcie owalnym (wymiały: 2,88 x 2,36 m) oraz rozległego, nerkowatego zagłębienia (o głębokości do 30 cm) znajdującego się od południowej i zachodniej strony nasypu. Możliwe było także stwierdzenie, iż miejsce wybrane pod budowę kopca, zostało oczyszczone z warstwy humusu oraz, prawdopodobnie, części stropowej poziomu wymywania.

W warstwie nr 4 oraz w niewielkim stopniu w warstwie nr 3 zalegały liczne fragmenty ceramiki (prawdopodobnie z jednego naczynia) o cechach, które pozwalają na wstępne jej datowanie na II fazę wczesnego średniowiecza. Na powierzchni, w humusie leśnym, natrafiono na kilka fragmentów ceramiki późnośredniowiecznej i nowożytniej.

Pod i w nasypie, a także nigdzie w jego najbliższym otoczeniu, nie natrafiono na pozostałości szczątków kostnych.

Badania będą kontynuowane.

Mihuki, gm. Elk woj. suwalskie St. 4 patrz paleolit i mezolit

Nowa Słupia — Łazy woj. kieleckie St. 8 patrz okres rzymski

Obniż, gm. Drohiczyń,
woj. białostockie,
St. 1, AZP: 57-81/1

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadziła mgr Krystyna Biedkowska. Finansował WKZ w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko wczesnośredniowieczne z grobami w obudowach kamiennych.

Cmentarzysko położone jest na stoku wysoczyzny opadającej ku rzece Silna, w odległości ok. 300 m na południe od jej ciekłu, w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowań Stanisława Siekierko.

Zachodnia część cmentarzyska porośnięta jest licznymi krzewami. We wschodniej części, odsoniętej, widoczne były obstawy grobowe. Badania miały na celu rozpoznanie stanowiska w miejscu planowanych wykopów pod przyszły budynek gospodarczy.

Założono również wykop w miejscu, gdzie obstawy grobowe były dobrze zachowane. W obu wykopach nie stwierdzono jakiegokolwiek materiału zabytkowego oraz śladów wcześniejszych wkopów.

Trzeci wykop założono na wschodnim skraju cmentarzyska. Znalezione tam kilka fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, zdobionej żłobkami dookólnymi.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania nie będą kontynuowane.

Obra, gm. Wolsztyn,
woj. zielonogórskie,
St. 73, AZP: 59-19/82

Muzeum Archeologiczne Środkowego
Nadodrza w Zielonej Górze

Badania prowadził mgr Jarosław Lewczuk (autor sprawozdania) przy współudziale mgr mgr Joanny Aksamit i Małgorzaty Lewczuk. Finansował KZA w Zielonej Górze. Drugi, ostatni sezon badań. Osada wczesnośredniowieczna (VII/VIII-VIII/X w.).

Kontynuowano badania z 1987 r. mające na celu dokumentację osady niszczonej przemysłową eksploatacją piasku. Przebadano około 400 m², na skraju południowym, zachodnim i północnym stanowiska. Część centralna i wschodnia zostały zniszczone już wcześniej wskutek poboru kruszywa.

Zlokalizowano 23 obiekty — mieszkalne i produkcyjne, związane z produkcją metalurgiczną, produkcją dziegciu, wędzarnie. Wśród zabytków ruchomych najliczniejszą grupę stanowiły fragmenty ceramiki (ponad 5000 sztuk). Wydzielono 45 zabytków specjalnych, jak np. przęśliki, paciorki, rozcieracze kamienne, osetki, gładziki kościane, tłoczki, nożyki, krępalce, haczyki, krzesiwka.

Jako materiał luźny stwierdzono mezolityczne i neolityczne wióry, odłupki i rdzenie krzemienne, fragmenty ceramiki kultury lużyckiej datowane na trzeci okres epoki brązu.

W kilku miejscach, na stopnie zachowanej warstwy kulturowej wiążącej się z osadą z VIII wieku, stwierdzono występowanie bardzo słabych śladów osadnictwa rozproszonego z XI i XII/XIII wieku oraz późnego średniowiecza.

Materiał zabytkowy i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Archeologicznym Środkowego Nadodrza w Zielonej Górze.

Oleso — Walce, woj. częstochowskie St. 16 patrz okres halszacki

Opatowice, gm. Radziejów woj. włocławskie St. 36 patrz neolit